

Oponentský posudek diplomové práce
Soňa Tolarová: České receptce Dürrenmattovy hry Play Strindberg
Vedoucí práce: doc. PhDr. Gabriela Veselá, Csc.
Ústav translatologie FF UK, 2012, 95 s.

Předkládaná diplomová práce se zabývá divadelní hrou *Play Strindberg* (1969) Friedricha Dürrenmatta. Popisuje vznik díla (jedná se o adaptaci dramatu Augusta Strindberga *Tanec smrti* z roku 1901) i ohlasy na jeho uvedení (rozebírá všechna česká divadelní představení i televizní inscenaci). Autorka též představuje oba překladatele, kteří tuto hru převedli do češtiny, Bohumila Černíka a Jiřího Stacha. Jejich překlady (z roku 1969, resp. 1989) podrobuje translatologické analýze podle modelu Kathariny Reißové, jež tvoří hlavní část práce. Diplomová práce je doplněna o rozhovor s Jiřím Stachem a o rozsáhlou bibliografii divadelních referátů a recenzí v českém tisku k inscenacím analyzované hry.

První kapitola, *Okolnosti vzniku hry Play Strindberg*, začíná stručným životopisem A. Strindberga a představením jeho dramatu *Tanec smrti*. Snaží se o jeho interpretaci díla v kontextu doby a též uvádí všechny překlady do češtiny a inscenace na českých jevištích ve 2. polovině 20. století. Uvedené informace jsou předloženy pomocí velmi pěkně zpracovaných a přehledných tabulek (s. 16). Podobné tabulky pak doprovázejí celou práci a jsou velmi vhodným doplňkem k stěžejnímu textu, velmi ulehčují orientaci při čtení práce. Kapitola pokračuje představením osobnosti F. Dürrenmatta a jeho díla, především dramatického, autorka zmiňuje i spisovatelův vztah k Československu. Opět pomocí velmi pěkně graficky zpracované tabulky představuje inscenace Dürrenmattových her v České republice od roku 2004 (s. 23). Závěrečná část první kapitoly se zabývá hrou *Play Strindberg* – snaží se poukázat na nejdůležitější rozdíly mezi Strindbergovou a Dürrenmattovou hrou, jako hlavní princip zmiňuje redukci replik a posun z psychologické polohy až ke groteskní komedii. Navazuje stručné shrnutí dobových ohlasů, jež byly spíše rozporuplné.

Druhá kapitola, *Receptce českých inscenací Play Strindberg*, chronologicky, celkem podrobně a velmi přehledně zpracovává všech deset inscenací, devět divadelních a jednu televizní, jež v Československu/v České republice vznikly. Nedílnou součástí tohoto výčtu jsou podrobné informace o jednotlivých inscenacích včetně scény, režie, hereckého obsazení a překladatele, dále pak dobové ohlasy na ně v českém tisku. Autorka diplomové práce četla dostupné prameny velmi pečlivě, dokáže erudovaně shrnout nejdůležitější postřehy divadelních recenzentů a kritiků, citovat stěžejní recenze a tak velmi dobře vystihnout nejdůležitější momenty uvedených inscenací.

Ve třetí části nazvané *Překladatelé* autorka uvádí životopisy obou překladatelů hry, B. Černíka a J. Stacha. Jedná se o kapitolu syntetickou, která dle dostupných pramenů (a v případě J. Stacha i na základě osobní zkušenosti) shrnuje nejdůležitější životní data obou osobností.

Hlavní kapitola práce, *Translatologická analýza*, nejprve uvádí specifika divadelního překladu dle Morávkové a Levého a vcelku jasně a dobře vystihuje ty nejdůležitější aspekty. Pro translatologickou analýzu si autorka vybrala model Kathariny Reißové, přičemž divadelní hru klasifikuje jako text audiomedialní, což je jistě správné, ale nezapomíná, že se v každém textu vyskytují i funkce další. Následuje analýza z hlediska vnitrojazykových instrukcí. Autorka se nejprve soustředí na výpustky, u B. Černíka ne příliš časté, dané jednak pravděpodobně nepozorností, jednak využité záměrně (informace je známá z předešlého textu nebo z celkového kontextu). Problematictější je hodnocení určitých výpustek u J. Stacha, kdy autorka píše, že motivace pro ně „není zřejmá“ (s. 58), např. „vynechání“ slov *zase* a *někdy*. Celkový kontext ale napovídá tomu, že není třeba tyto výrazy překládat doslovně (spojení *wieder einmal* v němčině neodpovídá přece vždy českému *zase* (*jednou*); v následující replice s *manchmal* možná překladatel časovou rovinu naznačil opakovacím *bývali jsme docela*

šťastni). Toto ale autorka nereflektuje (samozřejmě se již jedná o interpretaci, ale není na místě považovat tyto případy za „nepozornost“ nebo „důvody stylistické“ a více je nerozebrat). Na s. 59 následuje případ, který autorka klasifikuje jako takový, „kterého by bylo lepší se vyvarovat“. Jedná se o redukovanou vedlejší větu, která je ale podle mého názoru dostatečně vyjádřena v překladu jinou formulací, tj. obsahově se přece žádná informace neztrácí.

Tam, kde se jedná o významové posuny, si autorka zcela správně všímá problematických míst a navrhuje lepší řešení. Podobně nápaditě pak pokračuje i v oddíle pojednávajícím o lexikálních a stylistických instrukcích, stejně tak ve zbývajících podkapitolách.

Příložený rozhovor s Jiřím Stachem je velmi dobře připravený, poukazuje na ty nejdůležitější a nejzajímavější aspekty překladatelovy práce a zároveň napoví i leccos o jeho osobnosti.

Bibliografie i soupis inscenací jsou velice pečlivě a přehledně zpracovány.

Diplomová práce působí celkově velmi dobrým dojmem, je napsána pečlivě a s rozmyslem. Oceňuji zvláště snahu autorky dohledávat detaily k výrokům J. Stacha či snahu získat informace o B. Černíkovi a kontaktovat ho.

Přesto se v diplomové práci najdou některé nedostatky: překlepů je minimum, např. na s. 18 *finanční[ch] potíží*, na s. 20 *zorgananižoval*, na s. 31 *1070* místo *1970*, na s. 58 *za zmínky stojí* atd.

Syntakticky trochu pokulhává věta na s. 18: „[...] přivydělával si [...] kriminálními romány, například *Soudce a jeho kat* [...]”

Zřejmě nedokončená zůstala první poznámka pod čarou na s. 9.

Poměrně častým jevem jsou chyby v interpunkci, hlavně nesprávně kladená čárka před spojkou *a*, např. s. 14, 19, 20, 59, 69, dále nesprávně užitá čárka v rámci věty, např. s. 27, 63.

Občas dochází ke kolísání ve formě citací (interpunkce před nebo za odkazem), např. s. 30, ojediněle se vyskytuje nedostatek v aktuálním větném členění (s. 51).

Autorka užívá slov „mluvnost“, „mluvný“ (s. 72, 75, 78) místo termínů „mluvenost“, „mluvený“. *Mluvnost* a *mluvný* ovšem znamenají něco jiného, než měla autorka na mysli.

I přes tyto nedostatky se jedná o diplomovou práci velmi kvalitní, která odpovídá nárokům na podobné práce kladeným a která splnila svůj účel. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 9. září 2012

Mgr. Věra Kloudová, Ph.D.